

СТЕНОГРАМА

засідання Комітету з питань прав людини, національних меншин і

міжнаціональних відносин

від 19 грудня 2018 року

Веде засідання Голова Комітету Г.М.НЕМИРЯ

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шановні колеги, доброго дня! Сьогодні у нас планове засідання комітету, останнє в цьому році. За інформацією секретаріату у нас сьогодні буде наявний кворум. Буквально за кілька хвилин до нас приєднається колега Брензович. І всім, як завжди, заздалегідь було роздано проект порядку денного. Я отримав запит і пропозицію внести додатково пункт, він є пунктом четвертим порядку денного щодо презентації Українським інститутом з прав людини стосовно ідеї одного з законопроектів. Ми це внесли в порядок денний. Інших пропозицій щодо порядку денного не поступало. Отже, тоді вважаємо порядок денний засідання сьогоднішнього затвердженим.

Тому переходимо до пункту першого нашого порядку денного, який формулюється таким чином. Проект Закону про правовий статус та соціальні гарантії осіб, які незаконно позбавлені волі, заручники, або засуджені на тимчасово окупованих територіях України та за її межами, 8205, внесений народними депутатами України Шухевичем, Геращенко та іншими. Разом дев'ятнадцять підписів. Наскільки я розумію є і колеги члени нашого комітету, зокрема колега Сулова і колега Чубаров, які співавтори цього закону.

Хочу нагадати, що йому передувала достатньо довга історія. Коли кілька різних законопроектів в свій час були внесені. Ми кілька разів на

комітеті обговорювали ці законопроекти. І зараз, на сьогоднішній день, у нас є цей законопроект. Він відноситься до предмету відання підкомітету, який очолює колега Джемилєв, але сьогодні в відрядженні він знаходиться. У нас присутній співавтор законопроекту колега Шухевич, якщо буде бажання ми надамо йому слово обов'язково. Будь ласка, які є пропозиції щодо порядку розгляду? Чому б нам зразу ж не надати слово колезі Шухевичу? Будь ласка, пане Юрію.

ШУХЕВИЧ Ю.Р. Шановний пане голову, шановні члени комітету! Даний законопроект, до речі, він вже розглядався в комітеті Капліна, бо там знаєте, соціальні всякі пільги, то дістав там, у Капліна в комітеті, підтримку. Даний законопроект розрахований на те, що вже у нас було в минулому році звільнення полонених і воно так зійшлося, що вони потрапили трохи в трудну ситуацію, тому що їх статус був не зовсім визначений. І це нас спонукало подати даний законопроект. Даний законопроект передбачає як юридичне визнання факту незаконно затриманих заручників і незаконно засуджених як на території, не підконтрольній українській владі, так і за межами України. Мається на увазі в Росії. Тих, які там є незаконно засуджені і ще досі перебувають. І також юридичний і соціальний захист даної категорії осіб. Щодо юридичних, то перше - це визнання такої особи. Ми передбачаємо, що дана особа чи її близькі, це можуть бути рідня, це можуть бути просто люди, які знають факт такого затримання достовірний, і вони подають у відповідну службу – в СБУ. СБУ перевіряє і видає довідку про те, що дійсно, така людина підпадає під цю категорію. І у випадку її звільнення вона має право на певні гарантії юридичного характеру. Щодо соціальних відразу же. Це безкоштовне лікування, це одночасно також психологічна підтримка і, в решті решт, ряд чисто економічних соціальних потреб. Первинні матеріальні потреби.

Там ми передбачаємо, що людина, яка сама, з нині не підконтрольної нам території, має бути забезпечена тимчасово соціальним житлом.

Комунальною квартирою чи гуртожитком. З тим, що вона оплачує комунальні послуги. То на період звільнення даних територій. Потім грошова компенсація. Ми маємо на увазі одну мінімальну зарплату за кожен місяць, перебутий в неволі. А також відстрочка платежів по кредитах на той час, поновлення на роботу і таке інше. Люди, які не можуть бути поновлені на роботі в випадку ліквідації підприємства, посади і так далі, що служба зайнятості має дати їм роботу на протязі місяця. Відповідну роботу. Щось подібне, як вона мала попередню. І одноразова допомога сім'ям, батькам, тих, які на утриманні. Тих, які померли там, в тій неволі незаконного затримання. Сума і порядок даних компенсацій, то вже визначає Кабінет Міністрів. От такі основні...

Тому звертаюся до членів комітету, прошу підтримати. Як будуть якісь зауваження і так далі, самі знаєте, до другого читання, буде доопрацьовано.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, пане Юрію. Нагадаю, що у нас є присутні ще два автори цього закону, три вже з колегою Петренком, співавтори цього законопроекту. Хочу для подальшого обговорення просто трошки нагадати деякі аспекти, хронологію обговорення взагалі цієї проблематики.

Якщо я не помиляюсь було чотири, чи три таких... Три таких законопроекти. Два з яких було відкликано. І залишився і залишається зараз в порядку денному Верховної Ради 6700, автором якого є колега Джемилев. Тобто я хочу це нагадати також. Є дотичний за предметом правового регулювання законопроект 8337, про внесення змін до Закону України «Про боротьбу з тероризмом» щодо основ соціального захисту заручників. Але там головним, судячи з назви цього Закону, є Комітет з питань національної безпеки, не Комітет з прав людини або соціальної політики. Це перше, що я хотів би нагадати. Щоб ми також це згадали.

І нагадаю, що коли ми в липні цього року обговорювали цю ситуацію, тоді у нас були присутні, виступали представники низки неурядових

організацій, які говорили про те, що жоден законопроект, який на той час було представлено, він не просто не є досконалим, вони самі в собі містять протиріччя і їх основна думка була, що бажано підготувати один законопроект. Звідси виплила ідея цього законопроекту. В той же час говорилося, що були напрацювання або є напрацювання для реєстрації. Також була пропозиція.

І зовсім останній розвиток. 17 грудня відбулося засідання робочої групи Міністерства соціальної політики, де зокрема обговорювався проект Закону, який називається так: «Про правовий статус і соціальний захист осіб, незаконно позбавлених волі Російською Федерацією, окупаційною адміністрацією Російської Федерації або збройними формуваннями Російської Федерації з політичних мотивів у зв'язку з діяльністю особи, спрямованої на відстоювання територіальної цілісності та національної єдності України або з інших політичних мотивів». Кінець назви. Розроблений Міністерством соціальної політики. Від Комітету був присутній Юрій Бузницький. Просто зараз хочу, щоб ми чітко усвідомили ситуацію.

Є у зв'язку з останньою інформацією класична ситуація, що краще може бути ворогом доброго, тобто ми не знаємо коли цей законопроект буде поданий і чи буде він поданий, від Уряду, про який я щойно сказав, який обговорювався 17-го грудня. Оскільки вже іде п'ятий рік війна і в нас це питання залишається не врегульованим. В той же час, я думаю коректно про це нагадати, оскільки автором законопроекту 6700 є наш колега Джемільєв, наскільки його думка буде врахована в розгляді цього законопроекту.

Відновивши цю хронологію і надавши останню інформацію стосовно дій Уряду, зокрема Міністерства соціальної політики, я б зараз хотів би надати, коротко дуже, слово Юрію Бузницькому, де б він проінформував що було на цій нараді робочої групи Міністерства соціальної політики. І потім, до нас приєдналися колеги, оскільки ніхто, я так розумію, з членів комітету не був на цій робочій нараді, ми б повернулися до обговорення цього законопроекту.

БУЗНИЦЬКИЙ Ю.В. Робоча нарада була в Міністерстві соціальної політики і там було декілька питань. Одне з цих питань було той варіант законопроекту, який напрацьовується сьогодні Кабінетом Міністрів. Як зрозуміла робоча група, бо там... Всі знають що таке робоча група: є думки, дискусії і так далі. Цей варіант Закону напрацьовувався на виконання Указу Президента відповідно розпорядження Кабінету Міністрів. І на сьогодні це матеріал, який до кінця не допрацьований, тому що одним з рішень було в кінці робочої групи це створити... продовжити робочій групі роботу над його допрацюванням. Це значить просто, що він не пройшов відповідних погоджень сьогодні, не має думки міністерств і відомств, і яка його взагалі подальша доля буде, чи в такому варіанті він буде винесений, чи вже в іншому варіанті, чи буде ще чотири варіанта самих різних - на сьогодні ніхто твердо сказати не може. Тому ми навмисно цікавились з помічниками народних депутатів як швидко ми можемо отримати певний готовий продукт. Наскільки ми зрозуміли з цього, що швидко цей продукт у нас не буде, навіть якщо робоча група буде працювати цілодобово.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую за цю інформацію. До нас приєдналися ще два співавтори цього законопроекту, 8205, який ми розглядаємо, колега Петренко і колега Корчинська, якщо у вас буде бажання також висловитись. Но першим перед тим попросив слово колега Логвинський.

ЛОГВИНСЬКИЙ Г.В. Шановні друзі! Перш за все я хотів би подякувати і висловити свою повагу співавторам цього законопроекту, бо він дуже важливий, вкрай необхідний в нашій державі. Нам сумно, що зараз, після чотирьох років з початку анексії і окупації нашій території, ми розглядаємо ці проблеми. Я, як автор поправок до діючого Закону «Про Державний бюджет України» на попередній рік, багато подавав саме поправок для того, щоб були передбачені кошти, щоб відшкодувати юридичні послуги, про які зараз іде мова, про підтримку сімей. На жаль,

можу констатувати, що на цей рік фактично ніхто ці кошти не отримав. Тобто гроші були, закон це передбачає, проблема існує, у людей не має грошей, щоб оплатити адвокатів і підтримувати сім'ї, але кошти не витрачені.

Чому проблема, не зважаючи на шалену кількість спільних нарад зі всіма міністерствами, відомствами. В чому ж проблема, я не розумію, люди не розуміють? Проблема в тому, як пояснюють представники державного органу влади, що немає законодавства, яке б нам дозволяло би. Ви знаєте, я почув там, що багато чого не має в нашій державі, що на жаль, можу констатувати, що цей законопроект не вирішує ті проблеми, які я почув від наших чиновників. Бо, як приклав, мова в цьому законопроекті іде про те, що особи, які незаконно позбавлені волі. А питання законно чи незаконно встановлює суд. Більш того, ми маємо певні міжнародні угоди. І для нашого державного службовця вони скажуть: «Вибачте, а хто встановив, що це незаконно?»

Друге питання. Якщо людина наприклад вкрала в Криму пачку сигарет, як приклад. Його незаконно позбавили волі. А вони не можуть позбавити законно волі, бо всі судді, які там знаходяться – це не судді, які за законом території України мають право робити судочинство. Вони теж підпадають під норми цього закону. Це питання. Друге. Служба безпеки України, яка зобов'язана видавати зараз ці довідки, вона теж має свою позицію. Каже: а ми не маємо права встановлювати в даному випадку законність, незаконність і політичне переслідування осіб. Тому ми такі довідки видавати не будемо.

Питання. Якщо з таким ставленням або треба міняти державних службовців, які за цей час маючи гроші, не допомогли цим людям, які дійсно страждають. Або треба робити законодавчі акти такі, щоб їх влаштовували. Хоча я не знаю що далі може влаштовувати. На мою думку, я вважаю, що ми повинні, зобов'язані вирішити цю проблему. Але цей законопроект діючи навіть проблеми, які я чув, не вирішує. Більш того, ми маємо дуже не просту річ. Бо з юридичної точки зору тут є багато проблем. Якщо я, як юрист читаю

це, я розумію, що більшість - питання прав, надання адвокатської допомоги... А як ми можемо надати адвокатську допомогу на окупованій території? Яким чином? Тоді мова повинна бути іншим шляхом. Передбачити якийсь порядок, відшкодування за адвоката. Чи маємо право нав'язати адвоката? Теж не маємо права. Більш того, є наприклад в розділі «Права і обов'язки» більшість справ, які там зазначено – вони суперечать діючим кодексам. Наприклад отримати інформацію. У нас є чіткий порядок хто має право отримати інформацію. І я впевнений стовідсотково, що жоден правоохоронний орган не надасть інформацію цій особі. Бо *(нерозбірливо)* має право виключно перелік учасників кримінального процесу. І тут ми знов ж таки стикаємось, що ми розуміємо, що дійсно треба *(нерозбірливо)* щось зробити, але я вже як людина, яка з цим працює, і намагається захистити права цих людей, розумію, що ми отримаємо негативні наслідки, тому що вони не будуть виконувати норму цього закону. Бо у них є профільні закони. І тоді треба вносити там зміни або додавати.

Тому, з одного боку я все хочу зробити для того, щоб ми прийняли цей закон, з іншого боку, якщо ми говоримо фахово, то я бачу, що посвідки видавати не будуть. СБУ не буде видавати ці посвідки. Більш того - визначати. Далі всі йдуть до суду, а фактично ми зробимо процедуру ненормальною. Бо людина іде до суду і далі в суді так само. Які підстави для суду визначати законне чи незаконне рішення? Не може адміністративний суд встановити, що рішення російського суду воно не законне. Це важко. Або, якщо ми *(нерозбірливо)* загальної картини, відповідно до постанови Верховної Ради, в якій я теж співавтор, що ми взагалі не визнаємо жодні правочини, жодні дії, жодну владу на окупованій території України. Тоді всі особи, які підлягали будь-якому розгляду в суді, вони всі особи, які є незаконно позбавлені волі і незаконно їх права порушено.

Тому я все ж таки закликаю найти розуміння. Я не знаю яке. Буду з вами відвертий. Бо, розуміючи, що ми приймаємо рішення, а воно не буде діяти, може краще не приймати. Може представники *(нерозбірливо)*

державної влади, щоб вони нам розказали як це буде? Може вони скажуть: ми звільняємося, ми будемо робити. Але, знов ж таки, ця інформація буде існувати тільки на зараз. З юридичної точки зору, вибачте, ми дивимось і я знаю, що все, що ми почуємо, так само і щодо гарантії прав. Наприклад, Меджліс і інші фонди, ми допомагаємо родинам людей, які знаходяться за ґратами на тимчасово окупованій території. Якщо у нас є така можливість ми підтримуємо. Але, вибачте, сім'я, яка позбавилась годувальника нічого не зможе зробити за дві тисячі гривень. Чи за дві тисячі сімсот гривень. І якщо мова іде про те, що ця людина дійсно політв'язень, вона повинна отримувати гідну підтримку на рівні зарплати військовослужбовця як мінімум. Бо він в полоні. Якщо він в полоні, то треба збільшити в п'ять разів.

Або я пропоную зробити якусь групу, може вийти і різними співавторами із законопроектом з урахуванням тих проблем, які існують, зробити в редакції комітета, або підтримати і все змінювати. От така пропозиція. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, колега Логвинський. Анонсував вже колегу Петренка, потім колега Корчинська. Дві речі, на які я звернув увагу, просто хочу структурувати подальше (*нерозбірливо*). Правовий статус. Тут ми маємо позицію, коли жодне з відомств фактично не береться за це визначати, хоча пропонується Службі безпеці, але у нас є представники Служби безпеки, які могли озвучити цю позицію. Але також з аргументами вказується, що в мирний час цим займається, як правило, Національна поліція. В той же час є питання, якщо це стосується іншої держави, то там є роль для Міністерства закордонних справ або Служби зовнішньої розвідки. Інші речі, які враховані – тут ми маємо протиріччя між ситуацією, яка є в мирному часі, коли є нормальна ситуація, і коли є ненормальна ситуація в стані війни. Я думаю в цьому конфлікт полягає, що вся ця нормативно-правова база вона стосується багато чого впродовж мирного часу. У нас не є мирний час.

І друга річ, колега Логвинський, це соціальні речі, які мають бути передбачені відповідно в бюджеті. І ми вже прийняли цей бюджет, або Рада прийняла цей бюджет, де цього не має. І маємо тоді також мати це на увазі з точки зору внесення змін до бюджету, якщо закон буде прийнятий. І ситуація, яка регулюється бюджетним кодексом і іншими речами. Але зараз дотично не повторюючись, але уточнюючи позицію, колега Петренко. Потім колега Корчинська. Прошу.

ПЕТРЕНКО О.М. Вітаю, колеги! Погоджуюсь з колегою Логвинським. В мене і у самого вже в назві закону є певні формулювання, навіть як він звучить, назва закону. Трохи є питання. Історія цього законопроекту. Колись, більше року тому військовополонені, які повернулись з полону, разом з юристами написали перший екземпляр законопроекту.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Це коли, в грудні було?

ПЕТРЕНКО О.М. Вручили його мені. І я вже в Верховній Раді знайшов коло односторонців і вже далі під проводом колеги народного депутата Юрія Шухевича ми стали доопрацьовувати те, що отримали безпосередньо із рук тих, хто був в полоні. І в першій редакції в тій як раз було про військовополонених. І як раз це формулювання – це було результатом компромісів, перемовин з представниками влади, які чомусь весь цей час дуже соромились... Я не знаю, може Ігор пояснить чому. Чомусь боялися слова військовополонений. Зараз ми живемо в реалії, особливо після події в Керченській затоці. Коли це не просто ми перестали соромитись, боятись цього слова військовополонений. Ми це використовуємо як основну лінію захисту використовують адвокати. І кажуть, що ні, це військовополонені, вони не мають судитися цивільними якимись судами країни-агресора. Але ж, посилаємося дуже багато зараз, знову ж таки представники влади посилаються на Гаагську конвенцію. Як раз ці закони потрібні для

імплементатії цих Гаагських конвенцій. У нас у самих не визнано в правовому полі, в законодавчому полі хто такі військовополонені. І соціальні гарантії. Зараз так: попіарились на черговому звільненні, на жаль дуже рідко вони бувають, і щось там на свій розсуд, глядячи на стелю, пообіцяли щось виплатити. Не має так бути. Мають бути гарантовані державою якісь соціальні гарантії. І медичні, і юридичні, і виплати. Тому треба все ж таки якось зрушувати це. Можливо коригувати його. Але треба зрушувати. П'ятий рік війни. Ми так до безкінечності будемо перебувати в цій юридичній казуїстиці. Краще потім коригувати, щось трішки не так зробимо, вносити зміни, але треба просто зрушити з мертвого місця. Дякую за увагу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. В Комітеті існує розуміння нагальності, неприпустимості відкладання вже в довгу шухляду всіх цих речей. Я вже анонсував колегу Корчинську, потім колеги Чубаров і Сулова.

КОРЧИНСЬКА О.А. Всім доброго дня. Дуже вдячна за запрошення. Для нас це дійсно не просто надзвичайний законопроект, тому що ми як завжди запізнюємося. Чотири роки, чотири роки всі кажуть: «Ну чому законодавчий орган не виправляє ситуацію? Скільки можна терпіти?» Я дійсно, думала розповісти якраз цю історію, яку Олег Петренко розповів. Це абсолютно так все і відбулося. Що ініціатори були полонені, військовополонені. Люди, які натерпілися, люди, яких катували, люди, які до сих пір психічно є хворі. Вони дуже важко перенесли. І в тому числі цей закон, коли вони його писали, це була їх компенсація за те, що вони натерпілися в полоні. Бо серед них є люди з подвійною освітою. Пан Олексій, який був, в тому числі, співавтором цього законопроекту, вони йшли у військо як добровольці, вони йшли, маючи подвійну освіту. Одна з них - юридична освіта. Тобто ми з вами втілюємо те, що вони знають, що нам потрібно. І ми уже з паном Юрієм, і з пані Іриною Геращенко доопрацьовували дійсно, як отой уже консолідований варіант, тому що наш

варіант з нашими військовополоненими був більш екстремальним. Скажу вам чесно. Це уже той, який уже є компромісний. Той, що ми повинні заставити законодавчий орган працювати виконавчу владу. Ми не можемо з вами зважати на те, що виконавча влада недосконала. Ми не можемо підлаштовуватися кожен раз і залежати від тих чиновників, можуть вони впровадити, імплементувати закон чи ні. Вони мусять це зробити, це їх робота. Якщо вони не справляються, вони повинні уходити з роботи. Або держава повинна їх звільнювати з цієї роботи. Інакше не буде працювати система будь-якого закону. Тому що дійсно, в нас є достойні закони, але результат.

І ще, шановні колеги, я дуже вас прошу дати мені одну хвилину по закону, якраз який у вас номер три, одну хвилину. В зв'язку з тим, що у нас на антикорупційному комітеті зараз зібрались військовослужбовці, в яких вимагали хабарі, взяли хабарі військово-лікарська центральна комісія і МСЕК, і вони мене чекають, бо я їх захисник в судах, я представляю з ними якраз антикорупційний комітет з надією, що вони підтримають наше звернення до Міністра оборони і мера Кличка. Тому, якщо вони вже зібрались, в 15 годині, розглядають, в мене прохання по нашому закону, по закону Олега Петренка, де я є вже автор правок з дуже великою кількістю депутатів. Ви на минулому комітеті, так. Для нас принципово, надіюсь, я передаю пані Ірині Сусловій, тому що там було відхилено дві принципові правки стосовно добровольців, тих, хто допомагає збройним силам. Будь ласка, я Вас дуже прошу не відхиляйте цих людей, яких 500 чоловік, які віддали життя за нашу Батьківщину. Тому що минулого разу ви відхилили, ви позбавили їх права, саме тих добровольців, іноземців, серед яких є загинувші, важко поранені, які допомагали. Ми просимо вас повернутися до тих правок і все-таки протягнути їм... так, передаю, передаю. Все, дякую вам.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Все. Дякую Вам. Ви можете іти. Колега Чубаров, прошу.

ЧУБАРОВ Р.А. Дякую. Дивіться, я почну з того, що дійсно пан Мустафа у відрядженні в Нью-Йорку. Там, де приймалася ця резолюція, Генеральна Асамблея. Він ще не долетів назад. І прикро, що зараз його немає, бо один із таких законопроектів, то його. Я хотів би сказати такі деякі загальні речі. Якщо взяти до уваги всі ті проекти, які є в нас сьогодні на розгляді. Перше, що нам потрібно було зробити, визначитися, хто є об'єктами цих законів. Бо в кожному із законопроектів є певні категорії, а відсутні інші. От якщо умовно кажучи, якщо ми до того дійдем наприкінці, що ми все-таки комітет, можливо, на себе візьме ініціативу, я би дуже хотів це взяв на себе хоча би Мінтот або я не знаю, якась інша виконавча структура. Але ми того не дочекаємося. Якщо комітет візьме на себе таку ініціативу з авторами, то я би розпочав виключно з того, що визначав би, хто є об'єктами цих законів. Визначивши ці категорії. Суб'єкти, вибачте, суб'єкти. Ну і об'єкти теж. Об'єкти. На кого спрямований цей закон. Не треба, не плутайте мене. Я би потім, визначивши їх, погодилися би, і тоді домовлявся, чи ми здатні об'єднати їх всіх в одному законі. Бо ця проблема теж є, на мою точку зору. А потім вже після цих двох таких принципових моментів, які б ми розв'язали, я б тоді уже чітко спираючись на, тут дуже багато норм уже продуманих і в одному, і в другому, і в третьому законопроекті, я б тоді вже з них робив один чи два законопроекти. Я не знаю, це я так кажу один чи два. Я поки що думаю, що об'єднати їх в один, як на мене, буде досить складно.

Я просто хотів би привести деякі приклади. Якщо беремо ситуацію виключно в Криму. Пан Мустафа-ага робив, його закон, я просто нагадаю, він спрямований на визнання політичними в'язнями осіб, позбавлених особистої свободи. Тобто це закон про визнання політичними в'язнями і в цій назві вже багато про що говориться. А пан Юрій нам зараз доповідав про

правовий статус і соціальні гарантії осіб, які незаконно позбавлені волі. Я далі читати не буду. Хотів би сказати, що яку б категорію ви не взяли, виникає дуже багато питань і щоб їх якимось чином через закон закріпити. От давайте по Криму. От категорія насильницьки викрадених. Є категорії, яких насильницьки викрали і вбили. І це доведено, що їх насильницьки викрали, бо це встановлено. Єдине, що не розкрито, хто це зробив. Є категорії, яких насильницьки викрали при свідках і все таке інше, і цих людей, ми не знаємо, де вони зараз. Я не кажу про позбавлених волі, я не кажу за статтями, які прямо звинувачуються громадяни України як диверсанти, як військові, які виконували певні завдання. І завершуючи звинуваченнями в певній поведінці, які вони, скажемо так, визнають таким, що загрожують існуванню Російської федерації, бо вони вважають, що вони такими існують на Кримському півострові. Таких питань, які треба визначати, достатньо багато.

Є питання, які тут дуже не хотілося б, щоб помилитися і знаєте, з метою посприяти всім, якимсь чином врахувати тих, які, можливо, і не мають бути в цих законах взагалі. Хоча вони якимсь чином, скажемо так, дискриміновані чи репресовані. От вчора була презентація доповіді однієї, я зараз не згадаю точно назву. Ну скажемо «Доми прав України, Азербайджану, Білорусі». Була непогана робота презентована. Але по суті в деяких моментах я особисто, я думаю, що ми ще будемо говорити з правозахисниками, я би не приймав такі підходи. Люди, громадяни Росії, які приїхали в Крим і поселилися після його окупації, і завдяки своїй якійсь соціальній активності, вони ввійшли в протиріччя з колоніальною окупаційною владою, як громадяни Росії з своєю окупаційною владою, в них є певні проблеми з їхніми правами, і наші міжнародні правозахисники за допомогою українців вважають їх такими, які постраждали чи страждають від російської окупаційної влади. Тут не далеко, бо бачте, порушуються їх права як людини як такої.

Отже я по всіх цих законопроектах, завершуючи, хочу сказати про те, що я сьогодні особисто не готовий голосувати за жодний варіант як такий, щоб рекомендувати в протиріч іншим варіантам на розгляд Верховної Ради. Я вважаю, що я би закликав своїх колег, щоб ми взяли ініціативу, якщо автори погоджуються, створили робочу групу і працювали разом з авторами над одним чи двома законопроектами. У мене все.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Колега Суслова і до нас приєднався колега Брензович.

СУСЛОВА І.М. Дякую, шановний Головуючий, шановні колеги. Добрий день всім. Дякую за можливість висловитись. По перше, хочу підтримати пана Рефата щодо необхідності створення робочої групи. Так, це потрібно. Але давайте говорити дуже відверто, колеги. Якщо ми створюємо робочі групи, то хтось там має працювати. А то у нас створюються робочі групи, на які потім ніхто не ходить. І це найбільша проблема, що ми потім маємо таку історію, що працює робоча група, до неї ніхто на засідання не ходить, а потім ми на комітеті обговорюємо те, що ми не погоджуємося, через це давайте створюймо ще одну робочу групу. Це найбільша проблема.

Якщо ми беремся за врегулювання цього питання, говоримо, що так, в цьому тексті є проблеми, але він був вистражданий. Тому що органи виконавчої влади, це я говорю як співавтор його, органи виконавчої влади не взялись, не об'єднались, не створили міжурядову робочу групу, не напрацювали за 4 роки жодного механізму і не надали нам можливості побачити цей механізм. Тому народні депутати взялися. Так, не маючи таких інституційних можливостей, не маючи такого досвіду і написали цей текст, який об'єднали з декількох текстів, погоджуючи з усіма свою позицію. Тому, якщо ми пропонуємо створити робочу групу і на підставі цього законопроекту напрацювати новий, то давайте відверто говорити, хто конкретно там готовий працювати.

Друге, я хочу підтримати слова пана Гаріка, колеги, який почав свою доповідь із того, що сказав, що при Мінтоті сьогодні існує робоча група. І шановний пан заступник міністра, отут якраз присутній, який очолює цю робочу групу. І ця робоча група розподіляє кошти, по 100 тисяч, ми пам'ятаємо, ми в парламенті підтримували цю ініціативу, в цю бюджетну строчку додавали по 100 тисяч на кожну людину, яка повернута на територію України.

Але на жаль, коли ця група, пан заступник міністра, працює, як вона працює, на підставі яких документів, кого вони розглядають, які прізвища тих людей, які отримують допомогу, в який спосіб, по якій черзі, на підставі яких документів, нам не відомо. І це дуже прикро.

Більш того. Коли представники Громадської ради Комітету, правозахисні поважні організації, які, до речі, тут присутні, намагалися прийти і бути присутніми на засіданні Вашої робочої групи, Ви їх нахабно видворили з робочої групи і не дали можливості бути присутніми. Питання. Яким чином депутати, представники громадськості, які можуть бути присутніми на усіх засіданнях комітету, де приймаються спільні злагожені рішення, не можуть бути присутніми на засіданнях робочих груп? І питання, в тому числі, до Мінтоту, чому вони досі не запропонували врегулювання цього питання, оскільки саме вони в тому числі дотичні до цієї проблеми. Дякую.

(Мікрофон вимкнено)

БРЕНЗОВИЧ В.І. Дякую, пане Головуючий. я погоджуюсь з тим, що проблема важлива і актуальна і її треба вирішувати в законодавчому полі. Але тут є декілька питань, які, на мою думку, не зовсім вірно трактуються. По перше, щодо бенефіціантів цього закону. Тут пишеться в законопроекті «особи, які незаконно засуджені – особи, відносно яких у період з 20 лютого 2014 року набрав чинності вирок суду іноземної держави, за умови, що такі особи були неправомірно засуджені за недостовірними доказами вчинення

кримінальних злочинів та/або за ознаками раси, віросповідання, національності, громадянства (підданства), належності до певної соціальної групи або політичних переконань». Нема такої країни світу, законодавство якої передбачає покарання за ознаками раси, віросповідання, національності, громадянства і т.д. Також складно узгоджується із засадами правової держави запропонований у ст. 4 порядок визнання таких осіб на підставі перевірки інформації про незаконне позбавлення волі Службою безпеки України шляхом надання довідки про незаконне позбавлення волі. Це означає наділення цієї поважної служби не притаманними їй судовими функціями. І крім того, нема у нас висновку Головного науково-експертного управління Верховної Ради України щодо цього законопроекту. Є вже? Я вибачаюсь, в мене ще не було. Тому я хочу підтримати пана Рефата в тому, що давайте створіть робочу групу і прийняти дійсно виважений закон з даної проблеми, яка є актуальною.

ЦИБУЛЬКО О.С. Доброго дня. Хочу зазначити, що в цьому проекті... Цибулько Олеся Сергіївна, керівник експертної групи Директорату соціальних послуг та інтеграції Міністерства соціальної політики. Хочу зазначити, що Міністерство соціальної політики зробило висновок на цей законопроект. У нас є заперечення щодо працездатності цього закону в тому сенсі, що або Служба безпеки не зможе надавати такі довідки, але це вони самі за себе скажуть. А в іншому випадку є обмеження дії закону на тих, хто приймав участь, фактично воюючи проти України на тій території. Але в законі немає механізму позбавлення, якщо виявили це після того, як отримала особа посвідчення, як позбавити особу посвідчення, як визнати, що була здійснена помилка фактично. Тому що насправді розібратися в питанні, хто, де, як, і за що ув'язнений, багато ми знаємо тих, хто воює проти України і також ув'язнених на окупованих територіях, оскільки ми не визнаємо їх суди, фактично вони не законно ув'язнені з одного боку. З іншого боку дія закону на них не розповсюджується. Але механізму позбавлення статусу не

передбачено. І фактично це призведе до необґрунтованих виплат з бюджету і неможливості їх повернути.

Щодо робочої групи і напрацювання Мінсоцполітики проекту, який вже сьогодні зазначався. Даний проект виставлений на громадське обговорення на сайті Мінсоцполітики. Сьогодні якраз останній день громадського обговорення. Також він був надісланий на центральні органи виконавчої влади. Ми отримали вже багато з регіонів фактично погодження без зауважень. Донецька область не дала свої зауваження. А також ми отримали погодження і зауваження Міністерства оборони. Сподіваємось, що інші ЦОВВ також прискоряться і нададуть свої пропозиції.

Якщо було зазначено, що хочуть зробити робочу групу на базі якоїсь виконавчої гілки влади, ми готові приймати всіх народних депутатів у себе в міністерстві та готові опрацювати цей проект для того, щоб він був якісний і дійсно надавав змогу забезпечити соціальний захист таких людей. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую. Колега Куркчі. Перший заступник Міністра з питань, Мінтоту.

КУРКЧІ Ю.І. Те, що стосується запропонованого законопроекту, ми проаналізували його. І дійсно там відсутні критерії, по яким визначати політичних в'язнів чи не політичних в'язнів. Те, що стосується, те, що тут пролунало про військовополонених, то треба, мабуть зміни в назву закону і виписувати конкретно про статус військовополонених, і всі права, які потрібно захищати, і всі соціальні механізми, які потрібно застосовувати. По процедурі, дійсно, за довідкою до СБУ може звернутися будь-яка людина, родич, або близька до позбавленої волі людина. Але за посвідченням повинна звернутися сама особа. І отримується, що условно, Сенцов після того, як він буде звільнений, він повинен прийти і отримати оце посвідчення. Тобто 20 років людина буде чекати, коли запрацює цей закон відносно нього. Ми не

критикуємо взагалі. Ми уже на цьому етапі ми згодні з будь-яким законопроектом, який буде прийнятий, який дасть нам якісь правові рамки, в яких ми будемо працювати. Тому слухна думка прозвучала. Тому немає сенсу робити спробу, щоби одним законом вирішити всі права всіх людей, які сьогодні страждають від окупаційних дій. То можна залишити те, що стосується політв'язнів окремо, те, що стосується військовополонених окремо. Це ми підтримуємо і готові брати участь в роботі тої робочої групи, яка буде створена.

Те, що стосується, два слова. Те, що стосується роботи міжвідомчої комісії. В роботі міжвідомчої комісії приймають участь державні службовці, посадовий склад якої затверджений Кабінетом Міністрів. Також в роботі присутні представники Уповноваженого Верховної Ради і представники Уповноваженого Президента, тобто Ірини Володимирівни Геращенко. На сьогоднішній день прийнято 66 позитивних рішень. Я маю впевненість, що до кінця цього тижня вони всі будуть мати змогу, всі 66 отримати ці гроші на своїх рахунках.

Те, що стосується закритості. Ми радилися не тільки з громадськими організаціями, які безпосередньо займаються політв'язнями, ми радилися з адвокатами, які надають цю допомогу. І після цих наших, скажем, перемовин, чи нарад, рішення про те, що робота комісії має бути в максимально закритому режимі, це бажання практично тих людей, яких вони захищають. Тому що, якщо, умовно, сьогодні буде, скажемо, оприлюднена інформація, що державою Україна надається допомога людині, яка обвинувачується по статті екстремізм або тероризм, то людина, яка була посередником, тобто подавала документи, подавала заяву, отримувала ці гроші, вона стає співучасником фінансування терористичної діяльності. Ми не хочемо додатково додавати небезпеці цих людей, тому ми будемо робити цю роботу закритою. Якщо у народних депутатів є якась зацікавленість у тому, щоб отримати якусь інформацію конкретно про роботу, звертайтеся, і

ця інформація Вам буде надана в режимі ДСК (для службового користування).

ГОЛОВУЮЧИЙ. Колега Сулова, коротко в зв'язку з цим.

СУСЛОВА І.М. Я дуже коротку ремарку. Шановний пане заступнику міністра, просто можна дуже інтелігентним способом проінформувати про це представників громадянського суспільства, а не виганяти журналістів із засідання прямо із зали, не попереджуючи про те, що вхід заборонено у зв'язку із тим, що інформація, яка буде озвучена, має статус ДСК. І додатково на відповідь, і на ті звернення, які надаються громадськими організаціями правозахисними, які до речі, також як і Ви з Криму родом, можна відповідати досить коректно і аргументувати, апелювати це, а не просто відписувати про те, що ми вам просто не надамо інформацію, бо ми не зобов'язані надавати інформацію. Це моє побажання як народного депутата і я буду робити відповідні звернення депутатські. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дуже коротко.

ЧУБАРОВ Р.А. Я не хочу виступати адвокатом Мінтота, але я хочу сказати, що я сам стикався з цим і ми знайшли дуже нормальну форму спілкування. І ті питання, які мене цікавили, відповідно конкретних людей, які до мене зверталися з політв'язнів, ми все вирішили. Я просто хотів би сказати, що питання взаємодії народних депутатів, які часто спираються на інформацію, яку їм доносять громадськість або їх помічники, ми могли б обговорювати за межами засідання або спеціально збирати засідання. Бо я сам як народний депутат, я стикався з представниками громадськості. Тетяна тут, моя помічниця, вона знає. Я мусив відповідати дуже жорстко, бо в мене просили списки тих, хто в мене буває на прийомі з Криму, ті, хто там ще якимось чином. І зрозуміло, що я не давав такі, а це все відповідно до Закону

«Про інформацію». Вони посилались на певні статті. Тим більше, вони йдуть через інтернет, я не знаю цих людей. І я, коли я їх запросив сюди, кажу: «Приходьте в мій кабінет, я вам все покажу, як я листуюся». Ті люди зразу відпали. А так цілий хай був. Ні, я просто знаю, що деякі громадські організації десь спекулюють деякими своїми особистими відносинами, зокрема, з чиновниками. Це теж.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шановні колеги, я би пропонував, щоб ми повернулися до основної теми. Я розумію, що тут були зачитані речі, які стосуються, і підтримую колегу Чубарова. Можливо, такі речі. Колега Логвинський, Вас цього стосується? Не цього. Але можливо, ми б винесли ці речі за дужки, те, що Ви говорили, але дякую, що Ви торкнулися. Дуже коротко, колега Логвинський.

ЛОГВИНСЬКИЙ Г.В. Я спробую дуже коротко. Декілька речей. Я хочу, щоб представник Мінтоту повідомив, чи існує зараз проблема, чи будемо вирішувати, щоб зазначене посвідчення як зазначається законом, видавала саме Служба безпеки України. Про те, що особа незаконно позбавлена. Ні, я просто знаю, що є певна думка, тому я хотів би почути думку Мінтот.

Друге питання. Бюджет на 2018 рік, державний бюджет передбачає приблизно 90 мільйонів за трьома напрямками: адвокатська допомога, тобто правова допомога людям, які ув'язнені; друге питання - одноразова допомога 100 тисяч гривень; і третя – це інші заходи деокупації, соціальна підтримка. Ми розуміємо, що цілком захист – це не тільки адвокат, захист - це дії, які ми робимо за межами території України. На скільки я розумію, що за правовим захистом – зеро, нічого не витрачено. За іншими заходами – зеро, нічого не витрачено. Нуль. Тобто держава не виплатила. І третя річ, я так розумію, що 66 осіб звернулося з Криму відповідно дії цього закону. Тобто 6 мільйонів 600 повинно бути виплачено з приблизно ста, які передбачено бюджетом.

Тобто не потрібні інші гроші або немає інших людей? Щоб ми зрозуміли, чи мова йде про 60 осіб, або проблема Криму у нас відпала, на думку Мінтоту. І останнє прохання, я дійсно не хочу влізати в питання, я думаю, ми всі повинні вести себе коректно, як і журналісти, так і Мінтот. Але у мене особисто зауваження, якщо я вирішую ці проблеми і пропоную внести зміни до постанови Кабміну, щоб вирішити ці проблеми, на різні звернення не відповідайте мені під шаблон однаково. Буква в букву. Давайте там, скажемо, цим особам заплачено. Георгій Володимирович, ми прийняли закон, будемо Вас підтримувати. Підпис Куркчі. Кажу, а давайте в постанову Кабміну зміни зробимо. А вони говорять, той самий виконавець, Георгій Володимирович, ми зробили закон, цілую крепко. Вибачте, це неповага до мене особисто, до Комітету, і до цієї ситуації. І саме якщо таким чином будемо вирішувати, то ми не знайдемо на жодній робочій групі вирішення цієї проблеми. Дякую. Будь ласка, чекаю відповідь.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, я думаю, ми трошки. Від Служби безпеки готові. Ось є тут мікрофон. Будь ласка. Ні-ні. Краще сюди. Тут правильна кнопка, не бійтесь її нажимать, червона.

ПРИХОДЬКО К.Г. Доброго дня. Дякую всім, шановні народні депутати, шановні колеги. Служба безпеки підтримує законодавчі ініціативи, спрямовані на соціальний та правовий захист осіб, які були звільнені, справи, які стосуються незаконного позбавлення волі. Служба безпеки поділяє неодноразово оголошену позицію на цьому поважному столі, що ефективна реалізація цього законопроекту викличе великий, великі проблеми з огляду на ті проблеми, які вже були оголошені.

Стосовно довідки, яку тут всі чекають. Дійсно у Служби безпеки України, наразі, немає стовідсоткових гарантій надавати таку достовірну інформацію, надавати таку довідку. Якщо стосуватися тексту законопроекту, то у тексті йдеться про такі положення. Наприклад, у законопроекті, у першій

статті йдеться, що особа визнається заручником і незаконно позбавленою волі з моменту визнання її потерпілою у певних кримінальних провадженнях за чотирма статтями, які там зазначені.

Однак, за 216 статтею кримінального процесуального кодексу, досудове розслідування у цих злочинах здійснюється не Службою безпеки, а здійснюється слідчими Національної поліції. Тому більш доцільніше і обгрунтованіше, якщо такі довідки мають видаватися, то вони мають надаватися не Службою безпеки, а органами Національної поліції, які і вивчають це питання незаконного позбавлення волі осіб.

Цю позицію ми вже висловлювали двом комітетам Верховної Ради, а також запропонували з'ясувати позицію Служби зовнішньої розвідки та МЗС, оскільки законопроектом передбачається з'ясування цих відомостей стосовно осіб, яких незаконно позбавлено волі за межами України. Це теж дуже дуже складно. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

ЛОГВИНСЬКИЙ Г.В. Скажіть, будь ласка, відповідно до міжнародно-правових актів, рішення суду є чинним на підставі відповідних рішень суду, які ми визнаємо чи не визнаємо, але у будь-якому разі. Чи є взагалі повноваження у Служби безпеки прийняти у будь-якого правоохоронного органу рішення про те, що це рішення незаконне.

Тобто чи є така база для видачі цієї довідки. Чи можете ви таку довідку з огляду на міжнародні зобов'язання та розуміння видати таку довідку з таким формулюванням?

ПРИХОДЬКО К.Г. Ні, не можемо.

КИРИЛИЧ В.П. Поважний Голове Комітету, шановні пані та панове народні депутати. Міністерство закордонних справ підтримує і зацікавлено у

найскорішому ухваленні закону, який би регулював правовідносин у сфері захисту прав та соціальних гарантій незаконно позбавленим волі громадянам України. Я у цьому зв'язку хотів би зупинити вашу увагу на двох аспектах.

Перший. Згадувалося про те, що можуть бути труднощі або є труднощі в оплаті адвокатських послуг незаконно утримуваним громадянам України в Російській Федерації.

Я маю повідомити, що, на сьогоднішній день, ми маємо нормативний акт, який регулює, власне, цю сферу. Маємо постанову Кабміну 651, я готував до неї зміни півтора роки тому. І вона працює не лише Постанова, Міністерство закордонних справ. Я не хочу перелічувати зараз прізвища громадян України, яким оплачується чи адвокатам яких оплачуються послуги. Це і Павло Гриб і Сенцов, це може бути великий перелік, дорожу вашим і своїм часом. Отже це працює.

ГОЛОС ІЗ ЗАЛУ. (Мікрофон вимкнено).

КИРИЛИЧ В.П. За кордоном. В Російській Федерації. Отже я веду розмову під кутом зору повноважень Міністерства закордонних справ. Це перше.

Друге. До самого законопроекту маю кілька думок, власне, погляд на законопроект під котом зору повноважень і тих, які впливають з нашого досвіду роботи у справі захисту тих, хто незаконно утримується в Російській Федерації громадян України.

Перше. Я думаю, що треба виписати критерії і порядок. Ми маємо мати розуміння, яким чином визначати і як визначати. Порядок мав би означати, що мав би бути механізм чи то міжвідомча комісія чи якийсь орган, який мав би аналізувати відповідно до існуючих чи ухвалених критеріїв і приймати рішення. Одна окрема довідка не може бути документом, який визначить, має бути консолідована, даруйте, чи то орган чи комісія, яка

маючи набір базових документів, керуючись ними, буде визначати чи ця особа належить чи ні.

Я це говорю з точки зору нашого скромного досвіду і з уваги на аналіз цих звернень, з якими, власне, звертаються громадяни України затримані у Російській Федерації, де вони міркують і, здається, мають набір аргументів в тому, що їхні рідні, близькі затримані незаконно, вони конче мають належати до переліку осіб, які утримуються у Російській Федерації незаконно. Наполягають на цьому, а ми не маємо ні критеріїв ні механізмів. Отже це має бути механізм. Перше.

Друге. Мені видається, коли ми говоримо про дію закону у часі та просторі, даруйте за нескромність, я б подивився може ширше чи глибше чи вужче на формулювання за межами України. Я би скоригував це, тому що за межами України ми далеко йдемо, я думаю, що ми маємо, так би мовити, фокусуватися на Російській Федерації аби не спричинити претендент непорозуміння з іншими країнами. Я не хочу наводити приклад однієї з країн, де утримується військовий наш нацгвардієць, де також є питання, але ми не можемо скласти передумови прецедентів, які не будуть корисними для України.

Третє. Справді, немає виписано питання щодо військовополонених. Отже маємо контекст, маємо очевидний порядок денний, який вимагає цього. І, здається, четверте, і, мабуть, все, бо я згадав про нього.

Так, прошу. Шановний пане народний депутат, прозвучала, що не оплачуються адвокатські послуги, тому я змушений був зреагувати і повідомити народним депутатам і всім присутнім, що справно платимо і це питання не підлягає не є предметом дискусії. Набір документів, мотивація, доведений, що затриманий незаконно, Маметов, Мамутов, і я можу наводити цих прізвищ чимало, де оплачується.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Це стосується і наших моряків? Які зараз...

КИРИЛИЧ В.П. І моряків. Ми зараз фіналізуємо укладення договорів у справі захисту їхніх прав. Які в Росії.

ЛОГВИНСЬКИЙ Г.В. Шановний представнику МЗС, я трошки...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Депутат Шухевич спочатку. Потім колега Логвинський.

ШУХЕВИЧ Ю-Б. Р. Я коротку ремарку представнику Міністерства закордонних справ.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Прошу коротко.

ШУХЕВИЧ Ю-Б. Р. Ми військово полонених в конкретному розумінні цього слова не мали. Не забувайте, що проблеми ще не було. Не забувайте, що він почав писатися рік тому назад. Готувитися, коли був перший обмін. В грудні 17 року. Але ця проблема практично виникла тепер. Але в нас є, ратифікували Конвенцію 1907 року і Женевську 1949 року, там виписані, але що вони не імplementовані в наше законодавство, то питання інше. То до Комітету закордонних справ, до пані Гопко мало бути питання. Але, якщо треба, то я візьмусь і за це. Але, пане Голово, вже дозвольте мені, чи ще хтось має ...

ГОЛОВУЮЧИЙ. *(Мікрофон вимкнено)*

ЛОГВИНСЬКИЙ Г.В. Невелику ремарку щодо думки МЗС. Дійсно відомо, що є окрема стаття бюджету чим займається МЗС щодо випадків адвокатів, оплати юридичних послуг. Але в процедурі, що стосується окупованих територій, такого не існує, щоб всім було зрозуміло. Бо це територія України. І там може працювати в рамках Міністерство юстиції,

безплатно надавати допомогу, але там не може працювати на окупованих територіях. Ця проблема не вирішена.

По друге, мова йде, про так званий захист, це не тільки адвокат, захист може бути в Раді Європи або в іншій установі, де потребують якісь процесуальні документи, Резолюцію Парламентської Асамблеї Європи чи інше. Наприклад, ми проводимо разом з Меджлісом кримський день в ПАРЄ і приймаємо якісь рішення на захист політв'язнів, тому трошки ширше.

І третє. Друк видання, експертне дослідження, відправка людей, то ми захист загалом, посилення санкцій. Тому тут підняв захист більш ширше іде мова питання. Дякую.

ТОМАК М. Доброго дня. Марія Томак. Я представляю дві організації громадські «Медійна ініціатива за прав людини» і «Українська Гельсінська спілка з прав людини». Хочу сказати про те, що ну, ми розуміємо, дякую народним депутатам, що вони в принципі цим питанням намагаються опікуватися, ініціативу проявляють.

Водночас хочу сказати, що до законопроекту 8205 ми маємо ряд зауважень і ми ці зауваження надсилали всім співавторам цього законопроекту ще влітку, після його реєстрації. Ми надсилали у формі таблиці, у формі переліку зауважень. Я не знаю чи варто зараз якісь речі озвучувати. Ключові речі озвучили представники Міністерства закордонних справ України, а також пан Логвинський, пан Чубаров. Я дякую за цю позицію. І ми вважаємо, що в цьому законопроекті не були враховані інтереси осіб, які незаконно, з політичних мотивів утримуються на території окупованого Криму та Російської Федерації.

На жаль, на етапі розробки цього законопроекту, ніхто не запитував людей, які працюють з цією проблемою вже п'ятий рік, в тому числі організації, які об'єднують родичів цих людей. Чому, власне, які норми мали б ввійти до цього законопроекту. Ніхто нашою думкою, в тому числі нашою правозахисних організацій, не цікавився. І саме тому там є ряд серйозних

зауважень. Ну, наприклад, щодо ролі СБУ, для мене це дивно. Я вважаю, що СБУ має важливу роль коли йдеться про осіб, які утримуються на тимчасово окупованій території на Сході. Водночас будь-якої участі у будь-яких діях на захист осіб, які перебувають у Криму та в Росії СБУ не брало.

Найбільш активним було МЗС, але їх думка у цьому законопроекті, у частині, яка стосується Криму та Російської Федерації та само не врахована. Там немає критеріїв, немає цілої низки положень, які, на нашу думку, є ключовими, коли йдеться про ухвалення такого законопроекту.

Тому ми підтримуємо, власне, я і колеги, ті організації, які я озвучила, ми підтримуємо позицію пана Рефата Чубарова в частині щодо необхідності створення робочої групи. Я розумію, пані Ірино, з вами погоджуюсь в тому, що часто це призводить до якогось затягування і незрозуміло, хто має брати на себе відповідальність. Але мені здається, що, як мінімум, ті народні депутати, які були співавторами законопроектів поданих, які стосуються цієї теми, щонайменше три. 6700, 8205 та 8337. Повинні взяти на себе ініціативу, запросити до участі, зокрема, ті організації, які працюють з цією темою, я маю на увазі зараз Крим, Росію, тих громадян, які там незаконно утримуються. Тих, хто підписали це звернення, про яке я сьогодні згадала, це Олександр Павліченко, Ольга Скрипник, Ігор Котилянець, Вікторія Патюшенко, між іншим, це те, що стосується родичів, тих, хто, де факто, є військово полоненими на Донбасі. І, власне кажучи, в такому форматі вирішити, перше, які мають бути обов'язково положення повинні ввійти до цього законопроекту. І друге, що робити технічно з цими шістьма законодавчими ініціативами, які зареєстровані сьогодні в парламенті. Як взагалі з цієї ситуації вийти суто з технічної точки зору. Дуже дякую.

ГОЛОВУЧИЙ. Отже зараз я хочу надати слово Мінтоту, колега Куркчі. Потім дуже коротко, якщо є бажання від співавторів, я вже анонсував це, колега Шухевич та інші і ми будемо приймати рішення.

КУРКЧІ Ю.І. Те, що стосується тої великої суми, яка не дає покою деяким депутатам і всій громадськості. Справа в тому, що розрахунки по цій сумі, вони почалися після того як ми розробили отой закон 6700 і він, за допомогою Мустафи Джемілева, був зареєстрований у Верховній Раді. Там дійсно були розрахунки і ці розрахунки велися з того, що кожна дитина повинна отримувати персональну допомогу від держави. Кожна людина, яка за ґратами, повинна отримувати персональну допомогу. Те що стосується покриття отих витрат на адвокатів і таке інше.

Це стосувалось тільки окупованих територій на той час, коли він розроблявся і вносився і реєструвався в залі. Не в залі, а в Верховній Раді. Тоді закону про особливий режим Донецька Луганська він не існував, тобто окупована територія була тільки Крим, в границях Автономної Республіки.

І тоді ця сума у нас вилізла приблизно на 111 дітей і 70 з гаком політв'язнів на той момент. І ця сума вилізла в ту суму, яка була затверджена Верховною Радою. Але це не означає, що ми не хочемо займатися будь-якими іншими заходами, які будуть направлені на підтримку, або на захист, або на інформування міжнародного суспільства, те, що стосується проблематики Криму. І я вам хочу сказали, якщо у нас.

І я хочу вам довести ще такий момент, якщо 96 мільйонів це сума, яка заложена в бюджеті Міністерства тимчасово окупованих територій, то загальна сума, взагалі вся сума на будь-яку діяльність вона складає ще 47 мільйонів. Тобто ми взяли і порахували те, що стосується політв'язнів і їх сімей, а все інше у нас залишилось так як воно залишилося.

Наше міністерство фінансується в сравненні з іншими міністерствами в дуже малому розмірі, нам не вистачає людей, нам не вистачає операційних наших можливостей. А те, що стосується делікатності, тактичності і би просто порадив щоби ваша думка складалася не тільки з одного істочнику, а й з інших теж. Такої тактичної розмови у мене не було ще ні з ким. І це було не засідання міжвідомчої комісії, а робоча нарада учасників міжвідомчої комісії.

Те, що стосується того, що я повинен був довести до громадськості цю позицію, була окрема прес-конференція, на якій усі ці громадські активісти були присутні і задавали запитання. Я вам ще раз ...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Я пропонує не повертатися до цієї теми. Ми її, я оголосив вже, колега Шухевич ... при всій повазі.

ЛОГВИНСЬКИЙ Г.В. ... на юридичну допомогу, як я казав та інші заходи.

КУРКЧІ Ю.І. Ви самі, Георгій Володимирович, сказали, що витратити гроші на адвокатську допомогу можна тільки в рамках про вторинну юридичну допомогу, да, те, що стосується повноважень Мініюсту. І що цей закон не можливо реалізувати на території окупованій. Ви самі тільки що сказали.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Іноді відсутність відповіді це також відповідь. Але мусимо приймати рішення. Колега Шухевич, будь ласка.

ШУХЕВИЧ Ю-Б. Р. Шановний пане Голово, шановні члени Комітету, безумовно вам приймати рішення, але я хочу сказати що до, якщо би було прийнято у першому читання до другого читання можна виправити всі недоліки, всі ці зауваження і так далше, яких бракує в цьому законопроекті. Але щодо робочої групи і так далше. Кажуть, якщо хочеш поховати якусь справу віддай її в Комісію або в Комітет.

Бо вже рік минуло як був той обмін. Я з тими людьми зустрічався, після лікарні їх викинули як бомжів на вулицю, вони не мали де ночувати. Кілька днів їм якась громадська організація оплатила кілька днів в якісь нічліжці і вони ночували. Потім вони не мали де. І слухайте, це жде всіх як далше не буде прийнято закону якогось, який би дав хоч мінімальний.

Панове, пані та панове, давайте приймайте може хоч і не досконалий, але закон, бо інакше ви будете чекати досконалого, кінчиться ця війна, почнеться одна і закінчиться, а закону не буде.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую колеги. Зараз колега Логвинський, я сподіваюсь повернеться, нам його присутність важлива. Я викладу підсумовуюче наше більш ніж годинне обговорення. Позиції, які були висловлені.

По перше. Ніхто не ставить під сумнів про те, що країна заборгувала і Верховна Рада в тому числі включно, стосовно неврегульованості цього питання. По друге, всі також розуміють, що є конфлікт між процедурами, які є сталими, які стосувалися мирного часу, і з тим, що виникає зараз. Зверталась увага, що останні події в Керченській затоці також спонукали вже по іншому, новий елемент внесли в бачення суті проблеми.

По третє. Ми також свідомі, я не випадково на самому початку наголосив, що у нас вже є такий довгий шлейф, історія намагання вирішити цю проблему, коли індивідуально народні депутати, групами і останнє це вже було влітку коли було внесено. В той же час ми констатуємо, що, на жаль, на п'ятому році війни з боку Кабінету міністрів, тих, хто мав би взагалі розуміючи загальну картину, можливо, набагато краще ніж окремо взяті народні депутати або їх групи авторські, виступити, запропонувати таку ініціативу, цього не має. Але нас проінформували, що зараз є група, яка над цим працює.

І також, по суті ми маємо вибрати між наступними пропозиціями, які пролунали. Перше – це за результатами обговорення відправити на доопрацювання. Друге – прийняти за основу і зараз це запропонував колега Шухевич.

Окремо була висловлена пропозиція щодо необхідності створення робочої групи, але нагадаю, що таких пропозицій створювати робочі групи у нас вже було достатньо багато. У нас було навіть як на іграх доброї волі,

заклик до всіх авторів законопроектів їх відкликати, для того, щоб очистити це поле і потім внести один такий законопроект. На жаль, і ця пропозиція доброї волі не спрацювала, оскільки у нас є кілька таких законопроектів.

Отже, на доопрацювання або прийняти за основу. В мене є пропозиція, яка, можливо, може бути такою компромісною з огляду на те, що всі про це говорили. Пропозиція є така – враховуючи, що порушені питання потребують невідкладного правового врегулювання та беручи до уваги висновки Уряду і Комітету з питань соціальної політики, про що нам також говорили, рекомендувати Верховній Раді України за результатами розгляду у першому читання прийняти зазначений законопроект за основу, утворити в Комітеті з питань прав людини робочу групу, яка візьме на себе завдання доопрацювати його з урахуванням зауважень Уряду та громадськості до другого читання.

Розумію, що це не є ну така ідеальна ініціатива, але, на мою думку, вона може бути основою для компромісу, як мінімум вона може підштовхнути оту робочу групу в Міністерстві соціальної політики запропонувати щось таке краще з урахуванням пропозицій, які висловили представники неурядових організацій, щоб тоді можливо якимсь чином рухати з місця. Ну і враховуючи, що ми напередодні різдвяних свят, на жаль, враховуючи, що так виглядає, що цього разу, що цього різдвяного обміну навряд чи можна чекати, принаймні великого, як нам інформація поступає. Можливо ми могли б пристати на таку компромісну пропозицію.

Я не наполягаю на ній. Якщо колеги наполягають ми можемо проголосувати кожно окремо, щодо за основу або на доопрацювання. Це не означає, що це нівелює законопроект 6700, він залишається. Він вже внесений до порядку денного Верховної Ради. Чи могли б ми, щоб я розумів, прийняти таку в цій ситуації компромісну пропозицію? Повторююсь, я не наполягаю, якщо є наполягання на інших, колеги прошу висловитись. Колега Чубаров, будь ласка, прошу.

ЧУБАРОВ Р.А. Дивіться. Якщо для авторів важливо, щоб воно скоріше розглядалось можна винести, але я ще раз кочу повторити, що принаймні я зараз говорю про два законопроекти, вони є принаймні такими достатньо різновекторними і розглядати їх на одному засіданні з метою обрати за основу якийсь, це означає, що концептуально в тому законопроекті, який буде обрано за основу, будуть відсутні ті вектори, які будуть в іншому законі, який не буде запропонований.

Тому я би пропонував щоби, я з хорошою такою метою, я розумію, що всі зайняті і таке інше, але ... я розумію, що говорять автори, ну скільки можна і все таке інше. Але просто якщо взяти, ну хтось має на себе це взяти, я вибачаюсь, що вкотре це повторюю. Я в цій ситуації бачу, що це має взяти орган виконавчої влади, і не треба тут якимось чином ображатися. За кожним вповноваженням міністерства, відомства написано, що вони узагальнюють практику здійснення, застосування законодавства, що вони готують законодавчі акти, акти Президента, постанови Кабінету Міністрів.

Я думаю, якщо в цій ситуації, коли ми, дійсно, в такій ситуації достатньо критичній, або Комітет має взяти або Мінтот має взяти. Якщо Комітет візьме, то, дійсно, мають бути виділені принаймні ті фахівці, які з секретаріату, вибачте пане Голово, і хоча би два народних депутати, які цю роботу організують. Ми могли б завершити цю роботу протягом січня для того, щоб внести його і розглянути як один із невідкладних на початку наступної сесії, буквально на самому початку. В лютому місяці. Багато роботи зроблено. Їх просто треба просто критично всі розглянути і спробувати їх з'єднати. Чого ніхто не хоче робити. Автори на це .. це не завдання авторів, я вибачаюсь, вони зробили те, що зробили. Ну давайте винесемо, але це означає, що будемо ще рік без законопроекту, без закону.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Океу. Тоді, я бачу, що у нас відсутній у цьому випадку консенсус. І отже першою була пропозиція внесена колегою Чубаровим стосовно направлення: рекомендувати Верховній Раді проект

8205 за результатами розгляду в першому читанні повернути суб'єктам права законодавчої ініціативи на доопрацювання. Я буду ставити в порядку надходження. Тоді хто за цю пропозицію? Прошу голосувати. Немає за. Хто проти? Утримався? Утрималась більшість. Отже ця пропозиція не проходить.

Друга пропозиція. Враховуючи, що порушені питання потребують невідкладного правового врегулювання та беручи до уваги висновки Уряду і Комітету з питань соціальної політики, рекомендувати Верховній Раді України за результатами розгляду в першому читанні прийняти зазначений законопроект за основу, утворити в Комітеті з прав людини робочу групу, яка візьме на себе завдання доопрацювати його в стислі терміни, я б добавив би таки, з урахуванням зауважень Уряду та громадськості до другого читання. Хто за таку пропозицію? Прошу голосувати. Хто за? Проти? Утримались? Більшістю голосів присутніх.

(Говорять без мікрофона).

ГОЛОВУЮЧИЙ. Що? Що? Це що? За - три. Хто проти? Я запитав хто проти? Немає. Хто утримались? Двоє. Рішення прийнято.

Я дякую і я думаю, що це якраз ця ситуація, коли ну немає ідеального рішення. Всі залишаються незадоволеними. Хтось більше. Але в цьому є і можливо природа того, що називають таким словом консенсус.

ШУХЕВИЧ Ю.-Б.Р. Я задоволений, що хоч так.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Але не говоріть це вголос, це може підірвати консенсус і дуже швидко. Дякую.

Колеги, ми переходимо, я прошу дуже швидко, тому що деяким колегам треба йти. У нас зовсім мало часу залишилося. І друге питання порядку денного. Два законопроекти 8332, проект закону про внесення змін до деяких законів України з питань забезпечення захисту прав внутрішньо переміщених осіб і альтернативний проект 8332-1, внесений депутатом

Вілкулум. Починаємо. Чи є колега Вілкул чи його представники на засіданні? Немає. Ми запрошували? Дякую. Тоді слово хто представить законопроект МінТОТу? Будь ласка представтесь і коротко, дуже по суті.

КАЛУПАХА І.М. Дякую за надане слово. Ірина Калупаха, начальник управління з питань внутрішньо переміщених осіб МТОТ. Проект закону 8332 він розроблений з метою забезпечення захисту прав внутрішньо переміщених осіб, а саме визначених у статтях 6, 7, 8 та 9 Закону України «Про забезпечення прав і свобод ВПО» шляхом внесення змін до деяких законодавчих актів України, а саме до Закону «Про судовий збір» та до Закону «Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України». Зміни, що передбачаються у проекті Закону пропонують врегулювати окремі питання щодо порядку вчинення нотаріальних дій стосовно майна, що залишилось на тимчасово окупованій території України, та звільнити внутрішньо переміщених осіб від сплати судового збору у справах, пов'язаних з порушенням їх прав, визначених, як я вже сказала, статтями 6 – 9 Закону України «Про забезпечення прав і свобод ВПО». Проект розроблявся за експертної підтримки Ради Європи і оскільки на сьогодні ситуація стосовно необхідності підтримки внутрішньо переміщених осіб у вирішенні їх проблемних питань залишається актуальною, а також залишається відкритим питання щодо відчуження майна, яке знаходиться на непідконтрольних територіях, також залишається актуальним, то просимо підтримати цей законопроект. Це якщо дуже коротко. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую пані Ірино. Будь ласка хто хотів би висловитися щодо суті законопроекту? Є Ганна Христова, керівник проекту Ради Європи, внутрішньо переміщені. Ганно будь ласка і дуже коротко будь ласка.

ХРИСТОВА Г. Дякую шановний пане Головуючий, шановні присутні за таку можливість. Так, ми хотіли би наголосити на тому, що проект розроблявся в межах міжвідомчої робочої групи, до якої були долучені народні депутати України, представники Уряду, представники громадськості і є тим результатом, який лишився від значно більш широкого за обсягом проекту закону, який почав свій шлях за результатами роботи групи. І щоб бути максимально стислою я лише наголосу на всім загальновідомим стандартам Ради Європи щодо первинного обов'язку держави вирішувати питання доступного житла і забезпечення майнових прав внутрішньо переміщених осіб, що неодноразово підкреслено резолюціями Парламентської Асамблеї Ради Європи, 1710 зокрема, і у тому числі тих, які прямо стосуються України, і на що, на наш погляд, спрямований той проект закону, який зараз обговорюється. Ми знаємо ті цифри, які вимірюються, на жаль, тільки десятками людей, які отримали доступ до житла і дійсно отримали житло. Це не більше по всій країні 500 осіб, не буду називати програми, за якими це відбулося. Відповідно держава має думати про можливі альтернативні інструменти. Якщо переміщені особи переміщаються на підконтрольну Україні територію, той механізм, який передбачає можливість відчуження ними майна, яке лишилося на непідконтрольній території, є, має бути таким, який дотримується розумного балансу між публічними інтересами і інтересами індивіда. Інакше ми створюємо правовий вакуум, що прямо не відповідає позиції Європейського суду, зокрема у справах Катан і Мозир проти Молдови і Російської Федерації. Тобто ці проекти закону спрямовані на те, щоб створити той механізм відчуження майна, який буде відповідати правовому полю України і, у тому числі, убезпечить і нотаріусів, оскільки створить належний правовий механізм для вчинення ними нотаріальних дій. Дякую, я завершила.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Чи є бажачі ще висловитись з цього питання? Бажачих, будь ласка. Ні, ні, сюди до мікрофону, представтесь і коротко.

САВИЦЬКА І.В. Доброго дня, колеги. Начальник відділу нормативно-правового забезпечення Департаменту національного превентивного механізму Уповноваженого з прав людини. Нами підтримуються обидва законопроекти, проте вважаємо за доцільне висловити деякі зауваження до тексту. Підтримуючи в цілому редакцію 8332, маємо зазначити, що у альтернативному проекті є деякі речі, які потребують врахування у першому – це щодо скасування судового збору у справах за визнання факту народження або смерті осіб, оскільки у 8332 вони не враховані, а також деякі інші редакційні зауваження. Тому прошу долучити до матеріалів наші пропозиції, і по можливості включити нас до робочої групи для доопрацювання до другого читання. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. У мене питання. От чи чому не було включено оці звільнення від сплати, тому що був прийнятий цей закон про, як він називається, про реінтеграцію? А це працює там вже, точно?

(Говорять без мікрофона)

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ага, тобто там і народження, і смерті йдеться, і лише це йдеться?

(Говорять без мікрофона)

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ага. Лише це там, Дякую.

КУЗЬМЕНКО Л. Лідія Кузьменко, Агенство ООН у справах біженців, радник з правових питань. Щодо питання звільнення від судового збору у справах по отриманню свідоцтв про народження і смерть, наш моніторинг демонструє, моніторинг, що проводиться нашими партнерськими організаціями, демонструє, що там 50 на 50. Часто судді трактують це положення як таке, що люди мають зареєструватися як внутрішньо переміщені особи, що ускладнює для тих, хто не є насправді внутрішньо

переміщеною особою, доступ до цієї послуги без судового збору. І друге, люди, знаючи про таку проблему, що спочатку ти маєш написати запит на скасування судового збору, часто не йдуть на ускладнення, і все одно відмовлять, часто не йдуть на ускладнення, просто обирають оплачувати. Тому було б краще, якби була пряма норма, яка б чітко і прямо казала, що без довгих юридичних формулювань, що прямо в цих справах люди не сплачують судовий збір. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. У разі прийняття цього законопроекту питання оформлення спадщини, якщо скажемо йдеться про нерухомість, яка розташована на території неконтрольованій владою, да скажемо, хтось там з членів сім'ї помер, і ці спадкоємці, які проживають на території, яку контролює Українська влада, хочуть переоформити на себе. Чи це регулює ці питання? Тому що в мене були випадки, коли звертаються по цьому багато достатньо.

КУЗЬМЕНКО Л. На сьогодні немає регулювання, наскільки відомо мені. І це власне.

(Говорять без мікрофона)

КУЗЬМЕНКО Л. Який? Цей проект так. Ні. Друга його частина – внесення змін до закону про права переселенців.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Майнові.

КУЗЬМЕНКО Л. Про забезпечення... Так. Да, друга частина таблиці – вона врегульовує це питання. Ми разом в робочій групі це опрацьовували.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Добре. Дякую Лідія за ці зауваження і за моніторинг імплементації цього закону.

Колега Сулова хотіла щось сказати, прошу.

СУСЛОВА І.М. Пропозиція підтримати, тому що ми втрачаємо кворум.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую. Шановні колеги, поступила одна пропозиція підтримати законопроект 8332 в першому читанні і за основу. Стосовно другого – на доопрацювання, щоб ми змогли врахувати оці пропозиції, які стосуються, я думаю варто це більш чітко викласти оформлення фактів народження, документального підтвердження народження і смерті, свідоцтво про народження і свідоцтво і смерть, оскільки в іншому вони ідентичні. Хто за те, щоб підтримати таку пропозицію? Прошу голосувати. За? Проти? Утримались? Колега Логвинський також за, він коли виходив сказав за це, але він тут розмовляє по телефону. Я думаю ми довіряємо його цьому слову, можемо попросити, щоб він зателефонував. Не будемо. Добре.

І ми переходимо зараз до третього пункту порядку денного під рубрикою «Додаткові питання». Вже колега Корчинська торкнулася. На засіданні, на якому я на жаль не зміг бути присутнім з об'єктивних обставин, розглядався законопроект 3433, і колега Сулова зараз нас проінформує про суть справи.

СУСЛОВА І.М. Так. Дуже коротко, Григорій Михайлович. На попередньому засіданні Комітету відбувся розгляд даного законопроекту, за наслідком розгляду члени Комітету рекомендували Верховній Раді прийняти законопроект у другому читанні і в цілому в редакції, запропонованій Комітетом. Але, на жаль, ми не зупинилися на окремих поправках, оскільки часу було мало і всі ми пам'ятаємо, що засідання Комітету відбувалося під час перерви, поспішали на засідання, і відповідно я пропоную повернутися до наступних поправок. Це поправка 13, поправка.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Є в нас порівняльна таблиця.

СУСЛОВА І.М. У нас є порівняльна таблиця видана, так. Є поправка 13, 38, 46 та 51, тобто це чотири поправки, які я пропоную обговорити і ухвалити по ним рішення. Представники авторів поправок також присутні. Помічник Білецького є, є Олег Петренко, якщо потрібно, вони готові прокоментувати.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Отже перша поправка яка?

СУСЛОВА І.М. Тринадцята.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Прошу, хто хоче висловитись? Да, прошу.

ПЕТРЕНКО О.М. Давайте я тоді. Ми пропонуємо, просимо поправку 13, яка авторства, врахувати, а відхилити, але. Давайте навіть так. Просто мова йде у 18 поправці, яка прийнята Комітетом, одне формулювання, тобто вона сама поправка вона правильна, але є одне формулювання «виїхати до держави громадянської належності». Тобто тут мова йде про те, що якщо паспорт громадянина, ну наприклад Російської Федерації, він закінчив термін дії, він все одно може бути тут поданий на громадянство України, але оце формулювання «якщо виїхати до держави потребує», воно не зовсім, має певну небезпеку, тому що міграційна служба наприклад може сказати, а не обов'язково виїжджати, ви ідіть до консульства Російської Федерації. Але самі розумієте добровольці з Російської Федерації, які воювали за Україну там, деякі життя відділи, а деякі от інвалідами стали, для них просто потрапити на територію консульства Російської Федерації – це вже абсолютна небезпечна історія. Все. Тому просто замінити в 18 правці «вихати до держави» і далі по тексту на слова «звернутись до відповідних органів влади».

ГОЛОВУЮЧИЙ. Я дякую. У нас присутні також представники Державної міграційної служби.

(Говорять без мікрофона)

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ви підтримуєте це? Немає заперечень? Ну сідайте сюди ближче. Чи нема заперечень? Вважаєм за умовчанням прийняте. Наступна поправка. Давайте Ірина, ви називайте, тому що ви краще володієте.

СУСЛОВА І.М. 38.

ПЕТРЕНКО О.М. Правочка 38.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Перша 18 була, тепер 38.

ПЕТРЕНКО О.М. 38 і 51. Ми просимо врахувати повністю. Вони враховані були частково, але ми просимо врахувати їх повністю. І вони працюють в парі. І відхилити правку номер 41. Можна й так сформулювати. Мова йде про норму, якою після отримання посвідки на тимчасове перебування ще три роки цим людям треба очікувати можливості отримання громадянства. Можу, якщо.

ЧОРНОУС О.С. Ми погоджуємось з цією поправкою, за умови якщо вона редакційно буде з нами ще погоджена. Там обов'язкова вимога, щоб ці особи отримали посвідку на тимчасове проживання, і все, і хай не чекають.

ПЕТРЕНКО О.М. Нормально вже, да.

ЧОРНОУС О.С. Єдине, що потім там редакційно по тексту треба буде ще доопрацювати із статтею 9 Закону «Про громадянство України» по-

перше. По-друге, тоді нам не треба регулювати цим законопроектом термін розгляду заяви 2 місяці. Тому що якщо особа одразу піде після тимчасової посвідки на громадянство, це фізично і технічно не буде можливо за 2 місяці подати документи на розгляд Адміністрації Президента. По-друге взагалі Закон «Про громадянство України» термінів не містить, терміни ці зазначені у 215 Указі Президента 2001 року, тому коли закон буде прийнятий, ми будемо вносити в указ Президента поправки і можливо ми пропонуємо до півроку, щоб не ставити 2 місяці, ну до півроку, щоб відносно цих осіб розглядалися їх заяви. Тим більше, що там є питання щодо їх довідок про відсутність судимості, ми повинні дати змогу компетентним органам розглянути їхні персональні дані і у разі, якщо дійсно будуть застереження щодо прийняття до громадянства України, щоб вони встигли нам їх дати, а ми встигли їх врахувати.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Добре. Я розумію тут немає, але є маленька обставина. Поправка 41, яку пропонують відхилити, автором її є колега Логвинський. Чи правильно я зрозумів колегу Суслову, що колега Логвинський не заперечує проти.

СУСЛОВА І.М. Або ми можемо, ми це проговорювали ще минулого разу. Просто у зв'язку.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Я хочу уточнити, оскільки.

СУСЛОВА І.М. Так, так, ми це з ним погодимо. Тим паче якщо ДМС.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Погодимо чи погодили.

СУСЛОВА І.М. Погодили. Тому що якщо ДМС тим паче підтримує, то у нас в принципі узгоджена позиція.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Зрозуміло.

ПЕТЕНКО О.М. І ми також не заперечуємо проти зауважень ДМС доопрацювати момент з отриманням посвідки.

ЧОРНОУС О.С. Добре.

ПЕТРЕНКО О.М. Але ж норму про три роки треба прибрати.

ЧОРНОУС О.С. Домовились. Ми просто хотіли урівняти всіх в правах.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Не більше 6 місяці. Чи як?

ЧОРНОУС О.С. Ні, це щоб після отримання тимчасової посвідки не чекали ще.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Зрозуміло.

СУСЛОВА І.М. Ми погоджуємо редакцію з ДМС.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую. Редакційно буде. І наступне, прошу.

ПЕТРЕНКО О.М. І останнє – це 45 правка. Тобто ми пропонуємо.

ГОЛОВУЮЧИЙ. 46.

ПЕТРЕНКО О.М. 45, 46. Ми наполягаєм на 46 правці, яка була знову ж таки частково. А 45 була, 46 відхилена була? Частково тільки була. І тут мова йде про те, що ці люди, якщо мають звинувачення в країні-агресорі, наприклад або країні-сателіті, ну ми тут формулюємо країни, які голосували

проти резолюції Генеральної Асамблеї, якщо проти них є якісь кримінальні справи.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Сателіти – це.

ПЕТРЕНКО О.М. Вони не мають доказувати.

ЧУБАРОВ Р.А. Це не сателіти. Такого слова нема.

ПЕТРЕНКО О.М. Ну ми не кажемо сателіти, це зараз такий речовий обіг. Ми тут конкретно формулюємо.

ЧУБАРОВ Р.А. Ті, які проголосували проти резолюції.

ПЕТРЕНКО О.М. Так, ми розуміємо про що йде мова і не будемо можливо зараз там озвучувати назви цих країн, але це ми розуміємо про які. Вони не менш небезпечні, ніж країна-агресор є для цих хлопців.

Так от. Вони не мають доказувати, що це не політичні, що це мають політичні ознаки ці звинувачення. Тому що абсолютна рядова практика зараз, це не те, що теорія, це практика, коли вигадують, просто розумієте там в цих країнах, просто вигадати якесь звинувачення і звинувачувати в цьому – це ну. Це із практики, прохання все ж таки врахувати.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую Ірина. Спочатку ви і потім ви.

СУСЛОВВА І.М. Сформулювати нашу пропозицію.

ЧОРНОУС І.М. Дивіться. Ви тут конкретно пишете, що це переслідування у зв'язку із участю іноземців та осіб без громадянства в захисті територіальної цілісності України. Давайте говорити про тих

громадян, наприклад Російської Федерації, які активну позицію висловлювали до початку військових дій на території України, кримінальна справа могла бути порушена в 13, 12 році.

Я вважаю категорично, що тут повинна бути загальна норма, це повинні бути політичні мотиви, незважаючи на те, коли була порушена відносно такої особи кримінальна справа чи кримінальне провадження, ми повинні зважувати чи воно носить політичні мотиви, чи кримінальні мотиви. Якщо буде доведено нашими компетентними органами, що були порушена кримінальна справа за політичних мотивів не зважаючи на те, коли вона була порушена чи у зв'язку з чим вона була порушена, тому ми вважаємо, що наша попередня норма вона більше дає поле для діяльності, більше прав дає таким особам, які були на нашому боці не тільки з початком військових подій, але й до того. Тому давайте можливо ще якісь, якимись словами ми можемо ще.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Немає заперечень?

ЧОРНОУС О.С. Подивитися, але.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Тобто це включає?

(Говорять без мікрофона) Хто доводить буде.

ЧОРНОУС О.С. Компетентні органи, ми це прописуємо постановою Кабміну.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ви хотіли сказати? Представтесь і клавішу натисніть.

КОМІСАР Є.В. Доброго дня. Мене звати Євген Комісар, я помічник-консультант народного депутата Андрія Білецького. Проблема полягає в тому, що в чинній редакції Закону України «Про громадянство» дійсно немає

норми, яка б зобов'язувала іноземців подавати довідки, але, на жаль, після Закону «Про громадянство» йде як підзаконний акт основний порядок провадження, затверджений указом Президента, і там є пункт 49¹, в якому вказується на те, що на виконання положень пунктів 1, 3 частини 6 статті 9 Закону «Про громадянство» іноземці та особи без громадянства зобов'язані надати довідку, видану уповноваженим органом країни походження такого іноземця про те, що він не вчиняв тяжких і особливо тяжких злочинів. Тобто виникає ситуація, що громадянин Російської Федерації, він може не засуджений, він може взагалі ну по ньому немає жодних проблем, але він для того, щоб податися на громадянство, він повинен поїхати в Росію і там в МВС Російському взяти довідку про те, що він не вчиняв злочинів. Зрозуміло, що іноземні добровольці, які громадяни Росії або Білорусі, такого зробити не можуть. В той же час в тій редакції, яка пропонується до прийняття поправкою номер 45, скажемо так, на підставі цієї поправки немає гарантій того, що Президент внесе зміни до свого Указу, тобто він може внести, а може не внести, мотивуючи це тим, що положення пунктів 1, 3 частини шостої цієї статті продовжують застосовуватися до всіх іноземців крім тих, які довели, що вони не вчиняли тяжких злочинів. У зв'язку з цим є компромісний варіант, можливо є якась можливість до 45 поправки, врахованої наразі, додати пункт про те, що іноземці, які зазначені у частині двадцятій статті 4 Закону України «Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства», які є громадянами держави, зазначеної у частині сьомій цієї статті, тобто держави агресора, або інших держав, які ми визначаємо, під час подання заяви про прийняття у громадянство України звільняються від обов'язку подання документів, що підтверджують відсутність обмежень, передбачених пунктами 1, 3 частини шостої цієї статті. Тобто нехай дійсно ті особи, які вчинили кримінальний злочин, дійсно з кримінальних мотивів там наприклад ну будь-де, дійсно їх не можна приймати у громадянство, але у будь-якому випадку він не має подавати якусь довідку про те, що він таких злочинів не вчиняв. Нехай він просто подає заяву про прийняття у

громадянство і далі вже якщо в СБУ, або поліція, через механізм Інтерполу, чи через ще якийсь механізм є інформація про те, що він дійсно вчиняв кримінальний злочин, ну тобто кримінальний злочин, тобто злочин з кримінальних мотивів.

СУСЛОВА І.М. Не з політичних, так.

КОМІСАР Є.В. Щоб з цього приводу йому відмовили, але не він сам подавав таку довідку. Дякую.

ЧОРНОУС О.С. Ще раз хочу сказати, що перелік документів, передбачений 215 Указом. І не внести зміни в 49¹, якщо буде написана норма, що не застосовуються вимоги пункту 1, 3 до осіб, вказаних в частині двадцятій статті 4, які подадуть документи на громадянство, не може лишитися норма в Указі Президента в такому вигляді як вона зараз існує. Це підзаконний акт. Знову ж таки кажу, що структура Закону «Про громадянство України» не передбачає загального обов'язку подавати довідку про відсутність судимості. Тому я, коли буде готуватися підзаконний акт, давайте будемо дивитися за ним, він буде виноситись і на Кабмін, і на Адміністрацію Президента.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Є логіка в цьому. Щоб ми рухалися далі. Добре? Приймається та.

ЧУБАРОВ Р.А. *(Мікрофон вимкнено)*.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Колега Чубаров підтримує, так. Хорошо. Знімаєте ви? Ну давайте рухатися далі. Є безумовно. Немає заперечень, я бачу. У нас Ірина все? Все. Я дякую.

ЧУБАРОВ Р.А. *(Нерозбірливо)* Якщо не дай боже ми не зможемо знайти механізм чітко такої ситуації, ми робимо діру через котру можуть пройти інші люди.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Я погоджуюсь з логікою, тому не випадково, там є різні оцінки від двох сотень до кількох сотень таких людей, але реально ніхто не знає. Отже, з урахуванням обговорень, дякую Ірині Суслівій, колезі Суслівій, що вона разом зі співавторами проробила цю роботу, що ми затвердили ці п'ять поправок в формулах яких були підтримані членами комітету і таким чином ми можемо рекомендувати весь законопроект до прийняття розгляду у другому читанні і в цілому. Немає заперечень. Немає. Дякую. І у нас залишилося ще два питання, які наперед були під рубрикою інше і різне. Отже перше є презентація проекту Закону України про внесення змін до деяких законодавчих актів України з метою захисту прав внутрішньо переміщених осіб та мешканців тимчасово окупованих територій Донецької та Луганської областей щодо перетину державного кордону України. Богдан Крикличенко, колего будь-ласка сюди у вас на початку були роздані матеріали, презентації у кожного з колег. У кого немає підніміть руку у всіх є. У вас немає, будь-ласка. Будь-ласка вам слово.

КРИКЛИВЕНКО Б.В. Дякую пане Голово, дякую, члени комітету перш за все за включення нашої пропозиції, нашого прохання до порядку денного сьогоднішнього засідання. Дуже коротко. В рамках загального моніторингу ситуації дотримання прав внутрішньо-переміщених осіб і осіб, які проживають на тимчасово окупованій території була ідентифікована проблема про те, що норми кодексу України про адміністративне правопорушення передбачає обов'язкове притягнення, тобто складання адміністративного протоколу і подальше розгляд судом справи до притягнення до адмінвідповідальності осіб, які умовно перебувають у

ситуації коли це особливо стосується попередньої ініціативи там необхідності звернення до державних органів на контрольованих територіях.

Коротко. Люди виїжджають із окупованої території і через неконтрольовані ділянки контролю і повертаються через контрольовані між Україною і Російською пункти міждержавного в'їзду-виїзду. І працівники прикордонної служби зобов'язанні в такій ситуації складати протокол оскільки вони бачать, що конкретний громадянин України невиїжджав через встановлені владою пункти перетину державного кордону, але повертається з-за кордону на територію України. І прикордонники мусять складати протокол про адмінправопорушення. Практика показує, що із тисячі протоколів про адмінправопорушення лєвова частка закривається провадженням у зв'язку з неможливістю у строки передбачені КУПАПОМ опросисінгувати і з другого тільки вдуматись наприклад, єдиний КПП в Луганській області всі більшість з вас були на ньому знають, його жахливий стан і переважні кількість питань стосується саме мешканців окупованих територій саме Луганської області. Змушені переїзжати через наприклад, Милове і їх притягують до адміністративної відповідальності, тому, що вони не можуть можливо перейти через той міст, який у нас єдиний є. Тому, ми узгодили в робочому порядку цю законодавчу ініціативу із адміністрацією Державної прикордонної служби і керівництво служби підтримує дану ініціативу, що варто було б розглянути внесення змін до Закону України до Кодексу України про адмінправопорушень і до Закону України про особливості державної політики по забезпеченню державного суверенітету України на тимчасово окупованих територіях Донецької і Луганської областей зміни, які передбачають виключення щоб ми не робили даремно, я маю на увазі працівники Державної прикордонної служби, а потім і працівники судових установ відповідних цю роботу по притягненню до адміністративної відповідальності осіб, які вимушені у зв'язку із ситуацією яка є на КППВВ перетинати кордом через безпечні пункти пропуску між Україною і Російською Федерацією. У зв'язку з цим ми звертаємося до

членів Комітету виступити з такою законодавчою ініціативою, підписати даний законопроект і винести його на розгляд Верховної Ради України. Дуже дякую. Готовий відповісти на питання.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую. Які є питання до пана Богдана. Колега Чубаров.

ЧУБАРОВ Р.А. Саме за такою логікою, чому ви не думали про Крим. Мені просто цікава ваша відповідь.

КРИКЛИВЕНКО Б.В. А ми думали. Багато думали про Крим. Ми підняли реєстр судових рішень і ми в процесі моніторингу не знайшли навіть такої практики, щоб люди самі користувалися от таким от механізмом і щоб це питання було актуальним для окупованого Криму.

ЧУБАРОВ Р.А. Є, ми просто вирішуємо в такому ручному режимі, але це теж не зовсім добре. Ну умовно кажучи у людини там скажімо особисті, помирає батько і саме до Москви їде через Керченську протоку але вже з Москви вилітає в Узбекистан і вилітає за українським закордонним паспортом і потім ця людина, таж же ставиться відмітка, що він відлетів з Росії. Якщо наші дуже вже прикордонники такі дуже уважні то чи ця людина коли буде використовувати цей паспорт на території вже України, ну скажемо з Борисполя буде відлітати в Брюссель то обов'язково в неї можуть найти, що вона не перебувала на материковій Україні але в неї з'явилася позначка і Узбекистану і Росії. Тобто ви тут брали принцип, що цього немає в практиці.

КРИКЛИВЕНКО Б.В. Ми брали це потому тисячі протоколів про адмінправопорушення і відповідно закритих впроваджень і все це є в реєстрі судових...

(Мікрофон вимкнено)

ЧУБАРОВ Р.А. Просто в нас є в практиці люди сотні можуть бути не тисячі, але сотні які, ну ті ж самі адвокати.

ЦИБУЛЬКО О.С. Хочу сказати, що у прикордонників дійсно немає механізму я на собі це відчула вони просто питають, бачать, що із реєстрацією Донецьк вони фактично питають чи не перетинала я поза межами і на основі цього фактично із мого зізнання якщо я таке робила і зізнаюсь, вони складають цей протокол. Це дійсно актуальне питання і щодо по Криму я зазначу, що це теж актуальне питання навіть більше по Криму у нас Кримінальна відповідальність за незаконний перетин. І це ще ускладнює для громадян, які, наприклад, щоб їм поїхати до Росії звичайно більшість кримчан змушені користуватись Керченським мостом, тому, що це простіше і в них немає іншого вибору бо транспортного сполучення немає. Тому я хочу сказати, що це актуальне питання для Криму. Дякую.

(Мікрофон вимкнено)

ГОЛОВУЮЧИЙ. Богдане, будь-ласка і будемо переходити...

КРИКЛИВЕНКО Б.В. Я. Відповідно дві пропозиції. Перша – є готовий, розроблений законопроект який стосується окупованих Донецької і Луганської областей і якщо буде ваша ласка його підтримати реєструвати і ми його готові взяти на себе зобов'язання і розробити таку заму законодавчу ініціативу, надати членам Комітету для відповідного подальшого внесення окремо, що стосуватиметься Криму.

(Шум в залі)

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ірина Сулова.

СУСЛОВА І. М. Дякую, шановний головуючий. Враховуючи, що зараз не всі члени Комітету присутні і багато є питань які ще є пропозиція, щоб Український інститут з прав людини подумав щодо Криму і з паном Рефатом додатково зв'язатись як це можна було б врегулювати, пан Логвинський також ознайомився із текстом мав таку можливість, ми також почитали уважно всі текст і там умовно установити тиждень або десять днів коли ми надамо відповідь Секретаріату Комітету і Секретаріат повідомить поважну організацію.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую. Ну я теж хочу подякувати Українському інституту з прав людини за пророблену роботу, доведену до такого законопректу, який безумовно торкається того про що ми й так все знаємо але це ґрунтується на моніторингу і на вивченні судової практики і сигналізує на те що це треба врегульовувати. Колега Чубаров торкнувся Криму, ситуації ми почули, що в порівнянні з цим КПВВ там трошки інша ситуація, хоча це стосується людей, які потім страждають від того що невістановлена зараз станом на сьогодні спосіб перетинали кордон і я думаю, що слухна була пропозиція подумати за це як на мене я б волів би підтримати таку ініціативу, можливо тут треба звертатися не лише до членів Комітету, я б міг би підтримати як окремий депутат, не обов'язково як голова комітету, тому що реєструють, як просто депутат, от колеги можуть також, це власне рішення, але я ще підкреслити хочу, подякувати.

Вчора в мене була зустріч з одним з дипломатів який перебуває тут з візитів і він повторив цю фразу яку нещодавно чув коли зустрічався з ним не в Україні. Він повторив, що дуже важливо для нас це не завжди очевидно. Що Україна турбується про своїх громадян і це розуміють не лише громадяни а й наші візаві за столом переговорів, тому що вони стверджують зовсім протилежне. Це і про випадки, які ми знаємо і виборчі права, соціальні виплати. Я думаю що оце зараз така ситуація. Ще раз хочу привітати Члени Комітету підтримали ініціативу Інституту для внесення такого

законопроекту. Ще раз дякую. Зовсім останнє інформаційної політики України до народних депутатів чотирьох і там немає членів нашого Комітету але зазначається, що була пропозиція створити за дорученням Прем'єр-міністра України від 25 червня 2018 року міжвідомчу робочу групу з питань розробки та ведення реєстру порушення прав журналістів на тимчасово-окупованих територіях з 2014 року і 6 липня цього року була надіслана листом від Міністерство інформаційної політики до низки Комітетів серед них і наш тут таких комітетів десь десять включно з нашим.

Пропозиція надати кандидатуру за погодженням членів Комітету і повідомляє міністр Стець, що лише Комітет Верховної Ради України з питань свободи слова і інформаційної політики делегував вище до згаданої робочої групи своїх представників народних депутатів і оскільки Міністерство не може виконати доручення Прем'єр-міністра України інші комітети просять також делегувати. Ми вже говорили, що в нас стільки цих робочих і міжвідомчих груп перевищує всі можливі рамки в даному випадку є таке звернення, я звертаюсь до колег членів Комітету хто має ініціативу можливо зараз висловитись до приєднання стати членом такої міжвідомчої робочої групи стосовно розробки та ведення реєстру, а що тут можна створювати Я думаю Міністерство інформаційної політики України міг би давно створити такий реєстр по порушенню прав журналістів на тимчасово окупованій території і він би давно працював. Ось але я також думаю, що комітет має проявити робочу таку волю і я думаю, можливо і представники Секретаріату могли б бути там. Натомість я, прошу в розумний термін повідомити членів Секретаріату про бажання приєднатися або висловити думку, що комітет вважає заохочує Міністерство інформаційної політики не чекаючи народних депутатів розробити і вже вести давно цей реєстр порушення прав журналістів тому що це тут можливо той випадок коли процес важливіший результату. Тим більше що профільний комітет представив. Закінчено це і колега Чубаров, будь-ласка вам слово.

ЧУБАРОВ Р.А. Дивіться. В неділю Президент проводив прес-конференцію і там, здається там це було не дивився саме той момент прес-конференції він сказав про те що дав доручення СБУ щодо перевірки державних службовців на наявність в них паспорта громадянина, а може не громадянина я зараз не пам'ятаю, треба це цитату взяти оригінальну і з цього моменту почалася нова достатньо багато питань у людей і пам'ятаєте, щось подібне було щодо громадянства ми тут розглядали, пам'ятаєте. Я тоді вже ходив до Президента вже декілька разів ходив, декілька разів ми зустрічалися, говорили потім вже зняв. Тут я би думав, пане голово, нада, потрібно написати листа, листа від комітету, я не знаю кому, можливо у Адміністрацію Президента, може СБУ і просто сказати, що відповідно до певних законів, я не знаю, починаючи з Конституції в нас громадяни України там то-то ну там це дискримінація просто, але січас беручи до уваги стан окупований, війни, агресії, не знаю все це знайти пропонувати, що така міра можлива щодо тих категорій чиновників, які допущені до державної таємниці, або займають відповідні посади, скажімо, я не знаю там правоохоронних таких органів, тобто якусь альтернативу йому запропонувати, але настільки обмежити щоб це не було тотальної перевірки, бо зараз я вже знаю, що хтось зробив запит до СБУ ну вони там шукають такого доручення, але якщо воно і не було, а буде в такому вигляді як було сказано це буде щось неправильно. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Я б хотів, щоб ми в даному випадку не пропонували альтернативу, ми можемо висловити як Комітет з прав людини, свою стурбованість, тим, що брак інформації стосовно цього і спосіб цього як доручення. Може здійснюватися, воно може порушувати, я прошу тоді разом з Секретаріатом Чубаров, колега Брензович, якщо є бажання, сформулювати такий проект, такого листа і ми надішлемо це Президентові.

(Шум в залі)

ГОЛОВУЮЧИЙ. Колеги, дякую. Я звернув увагу, вчора було повідомлення, що я не пам'ятаю, як точна назва, остаточна посада Уповноважений Угорщини запропонував безкоштовне навчання української мови всіх бажаючих за кордоном в Закарпатському університеті. Це от такі речі у нас до сих пір не прийнята поправка про продовження перехідного терміну. До речі, я думаю варто Комітету з точки зору такого моніторингу звернути увагу на дві речі, які не зважаючи з огляду на ті речі, що ще залишається тиждень до закінчення дії, сподіваюся воєнного стану, але і на період на який пов'язаний з виборчою компанією, на речі і в тому числі побічно можуть бути викликано об'єднавчими процесами і церковними процесами, речами пов'язаними з неприпустимістю насильства на релігійній або будь-якій іншій основі, розпалювання ворожнечі. В зв'язку з тим що кілька колег і Голова Верховної Ради про необхідність пришвидшити підняття закону, мовного закону також я думаю, дуже важливе, щоб Комітет перед тим як взагалі це буде рухатись також мав можливість заслухати всіх причетних до нього щоб у нас ми максимально була врахована думка комітету тут тому, що це також у випадку необережності, поспішного, врахування і дискусії необхідної у цих речах. Рішення може також прямо або опосередковано може бути використано для в тому числі для речей які несумісні для демократичного практику і політичним процесам частину якого є і вибори. Я сподіваюся ми спробуємо сформулювати таким чином це комітет коректно в рамках виборчої компанії незаполітизовано, але міг би власне подивитися на такі речі як упереджування, такий захід можливо разом з Українським інститутом з прав людини, Офісом Уповноваженого Верховної Ради з прав людини і інших бажаючих, тому, що тут є деяка стурбованість. Дякую. Прошу ще.

ЧУБАРОВ Р.А. Не займу вашого часу, ну це таке питання яким останнім часом займаюся ну я просто знаю, що в наших колег там дуже складне йде обговорення цього законопроекту, ну я думаю, що було б

нормально, ну це вже на рівні лідерів фракції якщо би домовились щоби і закон взагалі принаймні хоча би до президентських виборів його як на мене не виносили. Всі хто хоче звітувати по ситуації з Україною українською мовою є про що говорити і квоти на і телебачення і на радіо і все інше. Тобто ситуація зараз взяти зараз статистику і покращення воно настільки помітно, а цей закон про регулювання питання державної мови і я знаю, що деякі моменти скажімо вгору, якщо вони будуть винесені в зал, ну на мою думку, це просто надасть таке знаєте протистояння в ході виборчої компанії. Тому я би думав, що це є в інтересах кожного з політичних сил і партій які мають своїх претендентів.

БРЕНЗОВИЧ В.І. Я хочу вас підтримати, пане голову і розглянути перед другим читанням цей законопроект на нашому комітеті, адже хоча це називається законопроект про державну мову, але дуже багато там стосується 90% мов національних меншин. Так що це наша парафія, треба його розглянути звичайно.

СУСЛОВА І.М. Я також вас підтримую шановний голову. Тим паче, що ми маємо позицію, в тому числі наших міжнародних партнерів в тому числі я неодноразово це питання говорилося в Офісі Ради Європи, про те, що це неприйнятно коли Україна з однієї сторони рухається в Європейський Союз, а з іншої сторони постійно порушує ті зобов'язання які бере на себе, тому є пропозиція підтримати вас.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Колеги, враховуючи, що це в нас останнє засідання в цьому році календарному, я хочу представившуюся можливістю тих небагатьох, які залишилися на засіданні привітати з наступними святами, Різдвом, Новорічними святами висловитись впевненість, що ми в доброму здоров'ї і гуморі і новими силами зустрінемося на наступному засіданні Комітету якщо нічого надзвичайного не відбудеться в нас заплановано 16

січня і також нагадати, що нова сесія має відкритися 5 лютого. Просто відкривається, просто в календарі ще має затвердити ще Верховна Рада і також я напам'ятовував ще раз зверну увагу на табличку яка при в ході на в наш будинок, що це будувався як прибудинковий будинок і він був найбільш неприбутковий комітет Верховної Ради знаходиться у прибутковому, з гумором говорю безумовно. У прибутковому будинку кінця XIX сторіччя, я думаю, ми й будемо залишатися вірними нашої місії і в новому наступному році захищати і сприяти захисту прав людини національних меншин і поліпшенню міжетнічних відносин. Дякую. І до наступного року нас всіх.